

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

TOKAGJELET HOVEDVEG

Kommune :

4622 Kvam

Askeladden-ID:

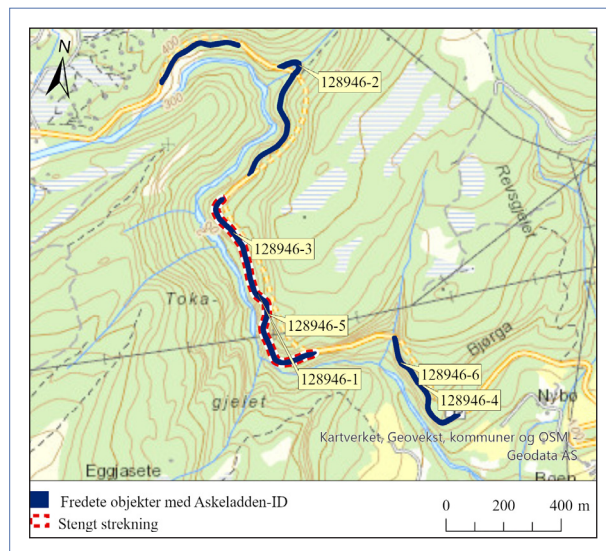
128946

Vegnummer:

Nedlagt veg

Referanse til landsverneplan:

168

Omfang fredning

Navn	Date-ring	Askeladden-ID	Koordinater fra/ Brutus-ID Euref 89, UTM 33	Koordinater til/ senter Euref 89, UTM 33
Tokagjelet hovedveg	1907	128946-1	X: 6615 Y: 6726359	X: 7641 Y: 6725211
Tokagjel steinhellebru	1907	128946-2		X: 7092 Y: 6726418
Hansagjel bru		128946-3		X: 6863 Y: 6725841
Snauhaugen hvelvbru	1907	128946-4		X: 7507 Y: 6725324
Hansagjel gamle tunnel	1907	128946-5	X: 6954 Y: 6725619	X: 6981 Y: 6725545
Snauhaugen gamle tunnel	1907	128946-6	X: 7433 Y: 6725439	X: 7497 Y: 6725338

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

Fredning lokalitet

- Omfang:** Fredningen omfatter vegstrekningene med bruer og tunneler, som nevnt ovenfor.
- Formål:** Formålet er å sikre og bevare vegen som et eksempel på veg anlagt i et svært vanskelig fjellparti i starten av 1900-tallet.
- Fredningen skal sikre og bevare vegens karakter, samt opplevelsen av vegen i landskapet.
- En del av vegen er rasutsatt og bevares uten aktivt vedlikehold.
- Begrunnelse:** Tokagjelet hovedveg består av fire gjenværende parseller. Vegen sto ferdig i 1907 som del av veganlegget Tysse – Norheimsund. Vegstrekningen gjennom Tokagjelet var en av de mest krevende delene å anlegge på grunn av det bratte terrenget og skjør steinkvalitet i fjellet. Det ble bygget små tunneler og halvtunneler, og opp gjennom årene har man måttet sikre fjellsiden i flere omganger. Vegen dokumenterer at ferdsel og transport fikk så stor betydning på denne tiden at veg ble lagt selv i det vanskeligste og bratteste terrenget.
- Under andre verdenskrig ble det klargjort for sprenging av vegen, og spor etter undermineringen er bevart i en av tunellene. Dette dokumenterer vegens strategiske betydning for okkupasjonsmakten under krigsårene.
- Tokagjelet hovedveg har høy samferdselshistorisk verdi.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

TOKAGJELET HOVEDVEG

Koordinater:

X: 6615 Y: 6726359 - X: 7641 Y: 6725211

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

Nedlagt veg

Datering:

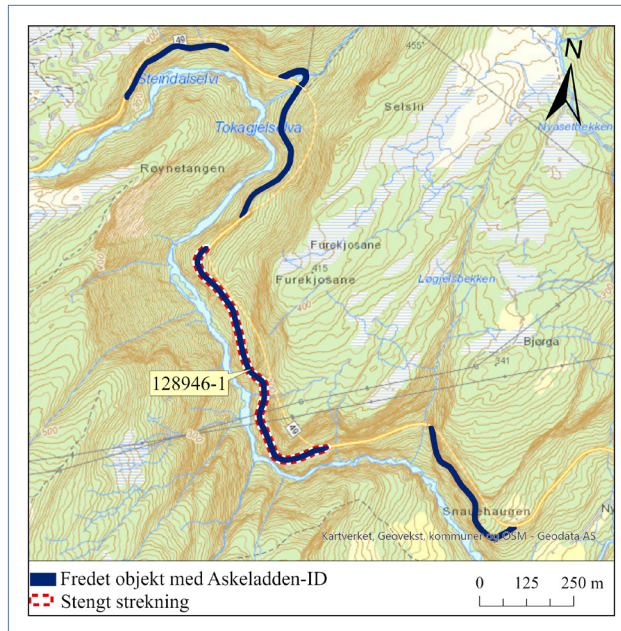
1907

Askeladden-ID:

128946-1

Referanse til landsverneplan:

168a

Fredning enkeltminne

- Omfang:** Fredningen omfatter vegens linjeføring og vegprofil med skråningsutslag.
- Vegens linjeføring er definert av vegens horisontal- og vertikalkurvatur. I vegprofilet inngår over- og underbygning med vegbredde, grøfter, murer og stikkrenner, samt eldre vegutstyr som skilting og rekkverk. Fredningen omfatter også rassikring. Skråningsutslaget omfatter den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av vegens tilpasning til det naturlige terrenget.
- Formål:** Formålet er å sikre og bevare et eksempel på veg i et svært vanskelig fjellparti i starten av 1900-tallet.
- En del av vegen er rasutsatt og bevares uten aktivt vedlikehold. Fredningen skal bevare den opprinnelige vegen selv om den dekkes av nedraste stein- og jordmasser.
- Begrunnelse:** Tokagjelet hovedveg fra 1907 er bygd inn i den bratte fjellveggen på østsiden av Tokagjelet. Vegen går gjennom et område med mye glimmerskifer i fjellet, og er svært utsatt for forvitring og ras. Eldre rassikringstiltak viser utfordringene med å holde vegen åpen. Vegens rekkverk er gjentatte ganger skadet av ras, og utbedringer har derfor medført at rekkverk er av ulike typer.
- Tokagjelet hovedveg har høy samferdselshistorisk verdi.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

TOKAGJEL STEINHILLEBRU

Koordinater:

X: 7092 Y: 6726418

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

Nedlagt veg

Datering:

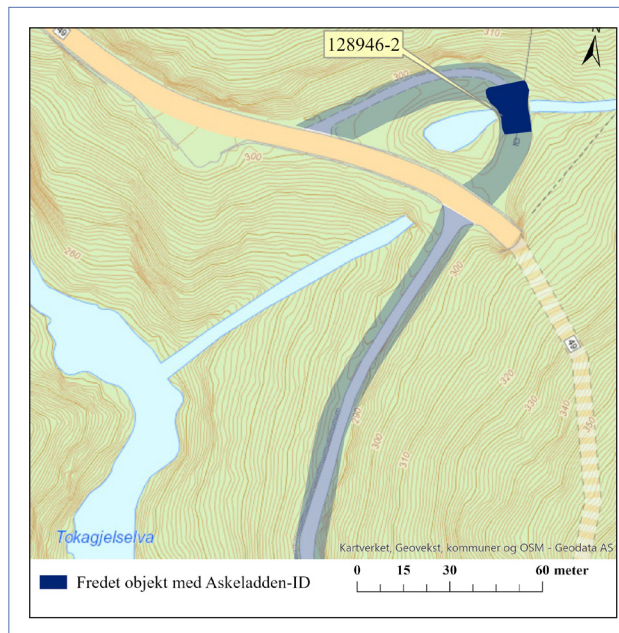
1907

Askeladden-ID:

128946-2

Referanse til landsverneplan:

168b

Fredning enkeltminne

- Omfang:** Fredningen omfatter hele brukonstruksjonen med landkar og linjeføring som del av vegen. I brukonstruksjonen inngår steinheller og andre konstruktive deler, samt rekkverk og materialbruk.
- Fredningen omfatter også bruas plassering i landskapet med tilpasninger til terrenget. Med terrengtilpasning menes den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av bruas tilpasning til det naturlige terrenget.
- Formål:** Formålet med fredningen er å sikre og bevare bruas arkitektur og hovedpreg.
- Fredningen skal sikre bruas konstruktive utforming med steinheller og landkar. I dette inngår bruas arkitektoniske uttrykk med rekkverk, overflater og materialbruk.
- Fredningen skal også sikre støttemur og andre tilpasninger til det naturlige terrenget.
- Begrunnelse:** Tokagjel steinhellebru fra 1907 er bygget av naturstein av samme type som i murene langs vegen. Brua har en spesiell utforming da den er nesten like bred som den er lang, og krysser Tokagjelbekken med murer i opptil 5 meters høyde. Brua har rekkverk i stein og betong kun på nedstrøms side i sørvest.
- Tokagjel steinhellebru har opplevelsesverdi og samferdselshistorisk verdi.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

HANSAGJEL BRU

Koordinater:

X: 6863 Y: 6725841

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

Nedlagt veg

Datering:

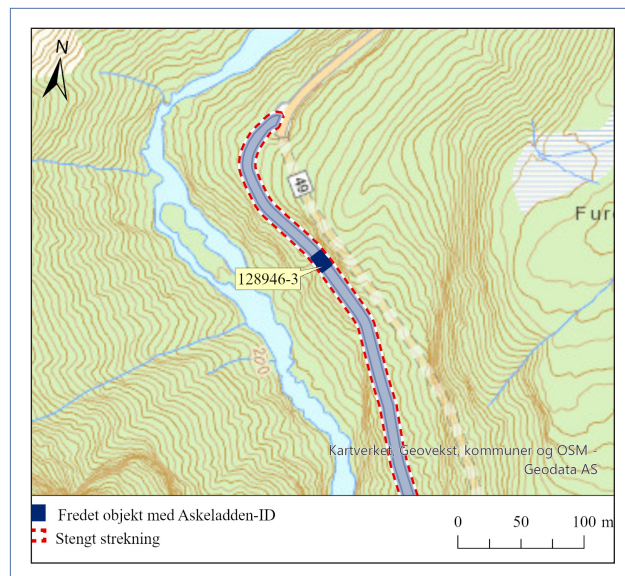
-

Askeladden-ID:

128946-3

Referanse til landsverneplan:

168c

Fredning enkeltminne

- Omfang:** Fredningen omfatter hele brukonstruksjonen med landkar og linjeføring som del av vegen. Fredningen omfatter også rassikring i berget ved brua.
- Fredningen omfatter også bruas plassering i landskapet med tilpasninger til terrenget. Med terrengetilpasning menes den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av bruas tilpasning til det naturlige terrenget.
- Formål:** Formålet med fredningen er å sikre og bevare brua som del av vegen. Fredningen skal ivareta bruas hovedpreg. Fredningen skal også bevare rassikring i form av bolter i berget.
- Brua er rasutsatt og bevares uten aktivt vedlikehold. Fredningen skal bevare den opprinnelige brua selv om den dekkes av nedraste stein- og jordmasser.
- Begrunnelse:** Hansagjel bru er ei betongplatebru som går over Steindalselvi. Brua ligger i et bratt heng, over et dypt juv der elva renner. Berget er sikret med metallbolter flere steder.
- Hansagjel bru representerer en vanlig brutype og har verdi som del av Tokagjelet hovedveg.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

SNAUHAUGEN HVELVBRU

Koordinater:

X: 7507 Y: 6725324

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

-

Datering:

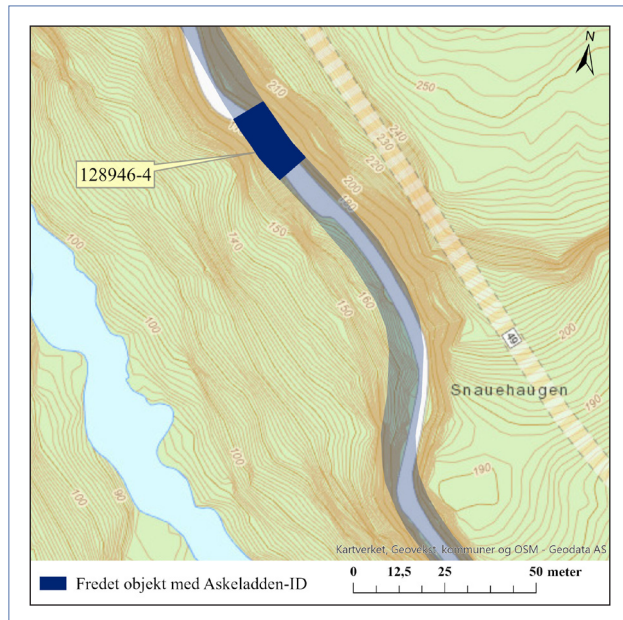
1907

Askeladden-ID:

128946-4

Referanse til landsverneplan:

168d

Fredning enkeltminne

Omfang:	Fredningen omfatter hele brukonstruksjonen med landkar og linjeføring som del av vegen. Fredningen omfatter også bruas plassering i landskapet med tilpasninger til terrenget. Med terrengetilpasning menes den delen av sideterrenget som har vært endret som følge av bruas tilpasning til det naturlige terrenget.
Formål:	Formålet med fredningen er å sikre og bevare brua som del av vegen. Fredningen skal ivareta bruas hovedpreg.
Begrunnelse:	Snauhaugen hvelvbru er ei steinhvelvsbru fra 1907, og går over ei bratt fjellkløft. Hvelvet viser at det er gjort endringer over tid, med tørrmurte, fint tilhogde naturstein ut mot Tokagjelet og grovere stein inn mot fjellsiden. Steinene på baksiden er murt inn i betong. Snauhaugen hvelvbru har samferdselshistorisk verdi og verdi som del av Tokagjelet hovedveg.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

HANSAGJEL GAMLE TUNNEL

Koordinater:

X: 6954 Y: 6725619 - X: 6981 Y: 6725545

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

Nedlagt veg

Datering:

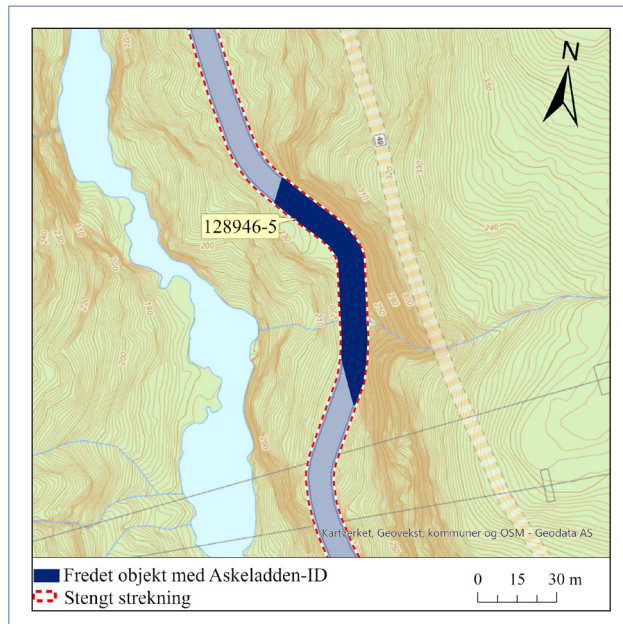
1907

Askeladden-ID:

128946-5

Referanse til landsverneplan:

168e

Fredning enkeltminne

Omfang: Fredningen omfatter hele tunnelen inkludert tunneltverrsnitt med veglinje, lysåpning, sprengningsroser og andre spor etter mineringen.

Formål: Formålet er å sikre og bevare tunnelen som del av vegen. Fredningen skal også sikre og bevare alle spor etter mineringen.

Vegstrekninga tunnelen inngår i er rasutsatt og bevares uten aktivt vedlikehold. Fredningen skal bevare den opprinnelige tunnelen selv om den dekkes av nedraste stein- og jordmasser.

Begrunnelse: Hansagjel gamle tunnel fra 1907 har et tilnærmet firkantet, tidstypisk tverrsnitt. Omtrent midtveis har tunnelen en ca. 5 meter vid lysåpning ut mot dalen. Slike lysåpninger er typisk for de eldste tunnelene. Tunnelveggene har spor etter sprengningsroser som viser metodene for sprenging omkring år 1907.

Hansagjel gamle tunnel har verdi som del av Tokagjelet hovedveg.

Forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer

Kapittel 29. Fredete eiendommer i landsverneplan for Statens vegvesen - veganlegg

SNAUHAUGEN GAMLE TUNNEL

Koordinater:

X: 7433 Y: 6725439 - X: 7497 Y: 6725338

Veg-/brunummer (Brutus-ID):

Nedlagt veg

Datering:

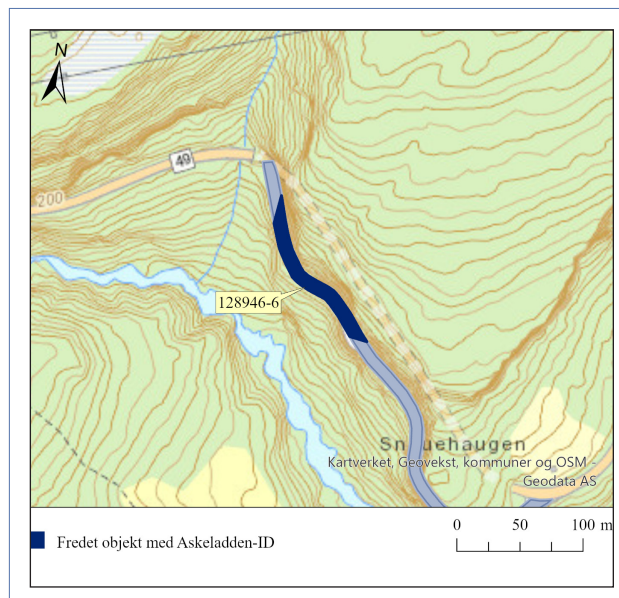
1907

Askeladden-ID:

128946-6

Referanse til landsverneplan:

168f

Fredning enkeltminne

- Omfang:** Fredningen omfatter hele tunnelen med halvtunneler, inkludert tunneltverrsnitt med veglinje, lysåpninger, smie, dynamittkamre, sprengningsroser og andre spor etter mineringen.
- Formål:** Formålet er å sikre og bevare tunnelen som del av vegen. Fredningen skal også sikre sporene etter anleggsarbeidet og krigshistorien.
- Begrunnelse:** Snauhaugen gamle tunnel fra 1907 er et eksempel på datidens løsninger på krevende veganlegg i bratt terreng med skjør steinkvalitet i berget. Tunnelen har halvtunneler i hver ende og to lysåpninger i fjellet. I tunnelen er det mange spor etter sprengning og minering. Tunnelen inneholder også rester etter en anleggssmie. Smieruinen ligger i en innskutt nisje i tunnelens østvegg, og består av rød teglstein, naturstein og betong. Man antar at smia stammer fra anleggsperioden på slutten av 1800-tallet.
- Ved tunnelmunningene er det hugget ut flere kamre for lagring av dynamitt. Dynamittkamrene ble laget av tyskerne under andre verdenskrig, som forberedelse til sprenging. Dynamitten ble senere gravd ned utenfor tunnelen, markert med innhogde kryss i fjellveggen.
- Snauhaugen gamle tunnel med sporene av anleggsarbeidet og krigshistorien har høy samferdselshistorisk verdi.